

Лікарські засоби та вироби медичного призначення оподатковуються податком на додану вартість за ставкою 7 відсотків

Нещодавно Верховна Рада України прийняла Закон України «Про запобігання фінансової катастрофи та створення передумов для економічного зростання в Україні» (надалі — закон про запобігання катастрофі), ініціатором якого є чинний уряд в особі Прем'єр-міністра України Яценюка А. П.

Вищезгаданий Закон покликаний збільшити надходження до бюджету та зменшити його видатки, а також створити передумови для економічного зростання. Окремо необхідно звернути увагу на зміни в оподаткуванні податком на додану вартість лікарських засобів, дозволених для виробництва і застосування в Україні та внесених до Державного реєстру лікарських засобів України, та виробів медичного призначення за переліком, затвердженим Кабінетом Міністрів України.

З 1 квітня 2014 року всі операції з постачання лікарських засобів, які дозволені для виробництва і застосування в Україні та внесені до Державного реєстру лікарських засобів України, та виробів медичного призначення, за переліком, затвердженим Кабінетом Міністрів України, будуть оподатковуватись податком на додану вартість у розмірі 7%.

Та зважаючи на колізію, яка виникла у зв'язку з неоднозначним трактуванням нової редакції статті 193 Податкового кодексу України, після прийняття Закону про запобігання катастрофі, в частині оподаткування податком на додану вартість імпортованих товарів медичного призначення, для яких було залишено сплату податку на додану вартість за загальною ставкою 20%, окрім нововведеного ПДВ на ліки в розмірі 7%, уже 10 квітня 2014 року Верховна Рада України внесла до Податкового кодексу України зміни, якими вирішила підпункт «в» пункту 193.1 статті 193 викласти в новій редакції такого змісту:

Ставки податку встановлюються від бази оподаткування в таких розмірах:

«в) 7 відсотків по операціях з:

постачання на митній території України та ввезення на митну територію України лікарських засобів, дозволених для виробництва і застосування в Україні та внесених до Державного реєстру лікарських засобів, а також медичних виробів за переліком, затвердженим Кабінетом Міністрів України;

постачання на митній території України та ввезення на митну територію України лікарських засобів, медичних виробів та/або медичного обладнання, дозволених для застосування у межах клінічних випробувань, дозвіл на проведення яких надано центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я».

Проте навіть за умови усунення протиріч та встановлення загальної ставки податку на додану вартість у розмірі 7 відсотків на вітчизняні та імпорتنі медичні товари вважаю, що зайвим буде розповідати, чим обернеться для пересічних громадян оподаткування податком на додану вартість лікарських засобів та виробів медичного призначення при кожному постачанні в ланцюгу від виробника до кінцевого споживача, хоча б і при законодавчо встановлених граничних оптово-відпускних та роздрібних цінах.

Детальніше зупинимось на проблемних аспектах постачання лікарських засобів і виробів медичного призначення (оптово-відпускні ціни на які внесені до реєстру оптово-відпускних цін на лікарські засоби і вироби медичного призначення), оплата яких здійснюється повністю або частково за рахунок коштів державного або місцевого бюджетів.

Частиною 2 пункту 1 Постанови Кабінету Міністрів України від 17.10.2008 року № 955 встановлено на лікарські засоби (крім наркотичних, психотропних лікарських засобів, прекурсорів та медичних газів) і вироби медичного призначення, оптово-відпускні ціни на які внесені до реєстру оптово-відпускних цін на лікарські засоби і вироби медичного призначення, які придбаваються повністю або частково за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, граничні постачальницько-збутові надбавки не вище ніж 10 відсотків до задекларованої зміни оптово-відпускної ціни з урахуванням мита, податку на додану вартість та граничні торговельні (роздрібні) надбавки не вище ніж 10 відсотків до закупівельної ціни з урахуванням податку на додану вартість.

Тобто дана норма передбачає, що постачальник до ціни, зареєстрованої в реєстрі оптово-відпускних цін на лікарські засоби і вироби медичного призначення, може додати надбавку не вище ніж 10 відсотків, у яку, окрім прибутку від операції з постачання, також має бути включено податок на додану вартість та всі інші витрати підприємства впродовж поставки товару, що є предметом закупівлі.

Аналогічна позиція підтверджується нормою статті 1 Закону України «Про ціни та ціноутворення», в якій дається таке визначення постачальницько-збутової надбавки: це сума витрат суб'єкта господарювання, що пов'язані з обігом товару та здійснюються в процесі його продажу (реалізації) під час надходження від виробника (постачальника) на відповідний товарний ринок, та прибутку. Гранична постачальницько-збутова надбавка є її максимально допустимим рівнем, який повинен враховуватися суб'єктом господарювання, що здійснює оптову торгівлю, під час встановлення ціни товару.

Таким чином, весь прибуток, який планує отримати дистриб'ютор або посередник між виробником та замовником, виходячи з норм законодавства, не може перевищувати 3 відсотки, що порівняно із ситуацією до внесення відповідних змін законом про запобігання катастрофі становив до 10 відсотків від зареєстрованої ціни. Проте на практиці трапляються випадки, коли своєму офіційному представникові у зв'язку з великим об'ємом закупівель лікарських засобів і виробів медичного призначення виробник робить значну знижку і продає товар за відпускною ціною, яка нижча від внесеної до реєстру оптово-відпускних цін. За таких умов діяльність підприємств-посередників буде

залишатися ефективною.

Закон України «Про лікарські засоби» зазначає, що Державний реєстр лікарських засобів — це нормативний документ, який містить відомості про лікарські засоби, дозволені для виробництва і застосування в медичній практиці. Імпортовані медичні засоби також підлягають включенню до Реєстру, оскільки вони ввозяться на митну територію України для подальшої реалізації. *Детальніше про особливості декларування оптово-відпускних цін на лікарські засоби та вироби медичного призначення читайте в журналі «Радник в сфері державних закупівель» № 10 (13) за жовтень 2012 року на стор. 28.*

«ЗАПРОВАДЖЕННЯ ПДВ НА ЛІКАРСЬКІ ПРЕПАРАТИ І ВИРОБИ МЕДИЧНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ МОЖЕ ПРИЗВЕСТИ ДО МОНОПОЛІЗАЦІЇ МЕДИЧНОГО РИНКУ»

Підсумовуючи вищевикладене, без сумніву можна дійти висновку, що впровадження податку на додану вартість на постачання лікарських засобів та виробів медичного призначення призведе до скорочення кількості посередників між виробником та кінцевим споживачем та з огляду на встановлення граничної вартості товарів медичного призначення може призвести до монополізації медичного ринку великими вітчизняними виробниками лікарських засобів та виробів медичного призначення, оскільки імпортери при цьому ще й будуть нести додаткові витрати на транспортування товарів до митної території України, а це вплине на прибутковість таких операцій.

Позитивним аспектом прийняття змін до статті 193 Податкового кодексу України є те, що у зв'язку зі скороченням кількості посередників між виробником та кінцевим споживачем буде набагато легше прослідкувати ланцюг постачання товарів, що сприятиме ефективнішому контролю за якістю товарів, які постачають.

Що ж стосується інтересів замовника за результати прийняття таких законодавчих змін, то варто зазначити, що стосовно лікарських засобів і виробів медичного призначення, ціни на які зареєстровані в реєстрі оптово-відпускних цін, цінова політика учасників не зміниться. Принаймні до зміни оптово-відпускної ціни у зв'язку з коливанням курсу іноземних валют, індексу інфляції або у зв'язку зі зростанням оптово-відпускної ціни за рішенням виробника.

Проте по-іншому складається із закупівлею медичних товарів, ціни на які не підлягають реєстрації у встановленому законодавством порядку, а тому учасники торгів на етапі формування загальної вартості пропозиції конкурсних торгів враховують податок на додану вартість та інші постачальницько-збутові надбавки. Правомірними в такій ситуації є такі дії замовника:

У разі якщо було розпочато торги з фінансуванням, недостатнім для оплати вартості поставленого товару учасника з найбільш економічною вигідною пропозицією, то до акцепту такої пропозиції протоколом засідання комітету з конкурсних торгів

замовник може прийняти рішення про дофінансування такої закупівлі, за умови наявності відповідних бюджетних асигнувань.

Проте за відсутності можливості дофінансувати таку процедуру торгів замовник може скористатися правом, наданим йому частиною 5 статті 40 Закону України «Про здійснення державних закупівель», та за результатами укладення договору, внести зміни до такого, посилаючись на підпункт 7 зазначеної частини, в якому вказано, що істотні умови договору про закупівлю не можуть змінюватися після його підписання до виконання зобов'язань сторонами в повному обсязі, крім випадків зміни ціни у зв'язку зі зміною ставок податків і зборів пропорційно до змін таких ставок.

Якщо ж договір про закупівлю товарів за державні кошти вже було укладено, то замовник може внести зміни до цього договору на підставі пункту 1 частини 5 статті 40 Закону про держзакупівлі шляхом зменшення обсягів закупівлі, зокрема з урахуванням фактичного обсягу видатків замовника.

І останній варіант правомірних дій замовника в такій ситуації — це визнати торги такими що не відбулися повністю або за конкретним лотом скориставшись правом наданим йому абзацом 2 частини 2 статті 30 закону про держзакупівлі, у разі якщо ціна найбільш вигідної пропозиції конкурсних торгів перевищує суму, передбачену замовником на фінансування закупівлі. *Детальніше про порядок дій замовника в разі невідповідності між очікуваною вартістю предмета закупівлі та реальним фінансуванням читайте в журналі «Радник в сфері державних закупівель» № 2 (29) за лютий 2014 року на стор. 16-18.*